

Primer, Abissínia, després Espanya i ara Xina. Heus ací les víctimes dels estats imperialistes.

L'IDEAL

FRANQUEIG CONCERTAT

(Segona època) Any II-Núm. 76 Setmanari afiliat a l'Esquerra Republicana de Catalunya Preu 15 cèntims
LLEIDA: divendres 6 d'agost de 1937. Redacció i Administració: Blondel, 60. Telèfon 1221

TEMES D'ACTUALITAT

Covards i valents

Ara s'ha posat de moda, en certs sectors de premsa, de parlar del valor i de la covardia dels homes. I no pas de qual o qual home, en singular, ans extenent el judici a grups o partits en conjunt. Els valents haurien estat uns; els covards uns altres. Per aquells tota la glòria; per als altres tots els blasmes.

No ens sembla massa pertinent aqueixa discussió, que estímem completament ociosa. A hores d'ara hi ha hagut prou marge per a judicar homes i partits, en el tocant al valor. I l'experiència d'un any de guerra ens diu clarament que ningú no pot estancar el valor, que ha estat un caràcter comú a tots els sectors antifeixistes sense excloure'n cap.

Pel que al nostre Partit afecta podem dir que l'actuació resolta i decidida de Lluís Companys, tot just sortida al carrer la rebel·lió militar, en traslladar-se a la Comissaria d'Ordre Públic de Barcelona per a assumir, de fet, la direcció de les forces populars i governamentals; al costat de l'actuació encertadíssima de Josep M.ª Espanya a Governació, foren d'importància tan decisiva que a les poques hores d'iniciada, la revolta era dominada a Barcelona, empresonat el seu cap general Goded, i, amb aqueix fet, el feixisme rebia un cop mortal. Si els nostres homes—homes d'Esquerra—no haguessin estat a l'altura de les circumstàncies, probablement el feixisme s'hauria imposat ràpidament i ja faria mols mesos que viuríem sota la seva grapa. Sembla que hi hagi interès a oblidar coses com aqueixes, i ja que se'ns hi obliga, no tenim més remei que refrescar la memòria dels que semblen haver-la perduda.

Ah! si la conducta dels polítics catalans d'Esquerra hagués tingut imitadors a Saragossa, a Sevilla i a altres llocs!

Gràcies a l'actuació dels nostres homes, el poble de Barcelona plantà cara a la militarada. Quin poble? Tot el poble. Als sagnants episodis de la plaça de Catalunya, del carrer de Clarís, de les Draçanes, i d'altres llocs, es vessà sang en abundor. Però sang d'Esquerra, socialista, anarquista, republicana i anònima. El poble, davant l'exemple dels homes situats a les esferes de govern, es sentí mogut en els seus ressorts vitals i, dalerós de la seva llibertat, donà la vida en defensa de la vida, que tal és el seu alt preu. Hi haurà algú que, insensatament, estúpida, pugui preguntar que, «més que els altres», arribà més amunt en el sacrifici i en l'esmerç del seu valor? No ho creiem pas.

El dia 18 de juliol de 1936, diumenge, a primeres hores del matí, responent

al pla establert per la rebel·lió, totes les forces militars de Catalunya es sublevaren. Les tropes es llançaren al carrer i proclamaren l'estat de guerra. Diguem la veritat, tota la veritat, ara que no hi ha perill en fer-ho: llevat de Barcelona, en cap altre lloc de Catalunya el cop militar trobà resistència armada per part de ningú. No n'hi hagué ni en tota la nit del diumenge, i això que a les sis de la tarda d'aquell dia el general Goded ja s'havia rendit. Foren els mateixos militars revoltats; o alguns d'ells, els que, durant la matinada del diumenge al dilluns, davant el fracàs de la rebel·lió a Barcelona i a Madrid, compregueren que el moviment podia donar-se per mort.

No podem oblidar mai aquell minut en que, a Lleida, a les nou del matí del dilluns, dia 19, a la plaça de la Paeria, el finet coronel Martínez Vallespir baixava d'un auto i, adreçant-se a l'Ajuntament, el restituia a l'autoritat legítima. Ell, el bon lleidatà, l'home pundonorós, el liberal i el catalanista de cor, junt amb altres militars tan pundonorosos, havia tornat pels furs de la legalitat, empresonat els caps de la sublevació, i reintegrat a la causa de la llibertat les forces militars que els facciosos, amb enganys, havien sublevat. Fins aquell moment, a Lleida no havia passat res, absolutament res que significués resistència, llevat d'alguns visques a la República que se sentiren mentre el piquet de tropa llegia el ban proclamant l'estat de guerra. Fins aleshores, d'aqueixa mena de valents a que es volen referir certes campanyes, no s'en havia vist ni un. Després, sí. Després, quan ja la tronada havia passat, com els cargols després de l'alguat, sortiren.

Del que feren i del que no feren, val més que no en parlem. Si allò era valor o una altra cosa, tampoc no en direm res. Ja ho calificarà la història al seu dia. Però hem volgut escriure aqueixes ratlles per a que es vegi que no són pas tan lluny certs fets per a que es tracti de camuflar-los. Seria inútil. Tenim altres mal de caps, tots plegats, a l'hora present, i ens interessa massa lligar voluntats per a entretenir-nos en polemitzar sobre «un any de silenci», «diarrea» i altres frases de poc gust, posades en circulació.

Estem perfectament documentats i conservem la memòria. Preferim no fer-ne us.

Que consti.

Alerta catalans!

Qui ens havia de dir que el vell i tronat provincialisme espanyol havia de

tornar a treure el cap! Doncs és així. L'esperit de Royo Villanova encara no és del tot mort, terres enllà de Catalunya.

Assistim a una nova ofensiva contra allò que ens estímem més. Llegiu certa premsa, de la més vermella que a Madrid i a València es publica, i, una mica repintats, retrobareu, com si res, els vells tòpics que semblaven definitivament enterrats. Clara o encobertament, es ve a dir que Catalunya, de cara a la guerra, no s'ha portat bé. Que no ha fet els sacrificis que podia i devia. La nostra premsa, la d'Esquerra, hi ha respost, ben documentada, de manera contundent. No és que Catalunya no hagi fet ni faci els sacrificis de la resta de l'Espanya lleial. Les dades aparegudes en els diaris nostres, canten prou clar. El que hi ha, de veritat, és el següent: que aqueix enorme esforç de Catalunya no ha estat degudament canalitzat, precisament perquè l'esperit català era absent dels sectors de govern, de les Conselleries que, per definició, eren les encarregades de fer-ho.

Però la campanya contra Catalunya, especialment en els sectors socialista i comunista espanyol, subsisteix. Sembla com si hi hagués el deliberat propòsit d'inflar les coses, de desenfocar-les... amb el i de treure'n psic. Es diuen moltes coses. Es diu que tot això encobreix una maniobra política de gran abast. Es diu que, ben inflada la cosa, fins podria servir de base a certes mesures del Govern de València, que s'assemblarien, com dues gotes d'aigua, al que es féu quan el divertit Pic i Pont fou designat per un alt càrrec a la nostra terra. D'aqueixa manera, certes noses d'ara, per a l'hegemonia política amb que algun sector somnia a Catalunya, desapareixeria.

Si això fos cert, si això tingués algun fonament significaria un descoteixament absolut del nostre poble, gelós de la seva dignitat per damunt de tot. En el pecat trobarien la penitència els nous separatistes espanyols. No és poble, el nostre, capaç de tolerar atencions d'aqueixa importància.

Volem creure, amb tot, que no passarà res. L'ofensiva existeix, és cert. L'afany de domini, versemblant. Però d'això a admetre que l'enteniment hagi fugit del tot, hi ha un abisme. Catalunya encara fa una mica de respecte.

Amb tot, hem volgut donar un toc d'atenció per a que el nostre poble visqui alerta.

Hi ha gent que fa un treball tan fi que es perd de vista.

L'exèrcit i la política

No serà per demés insistir en un tema de tanta importància com el de la

intromissió de la política en l'exèrcit, o de l'exèrcit en la política.

El nostre punt de mira és prou conegut: que cap de les dues intromissions és acceptable.

Tot home té, o hauria de tenir, ideals polítics ben arrelats. I seria una mutilació de la pròpia ànima la de volguer que el ciutadà, en ingressar a l'exèrcit, deixés de creure i de pensar com abans. gui.

Això reconegut, seria atentar a la disciplina i a la força moral de l'exèrcit, que és de tots, i ha d'estar al servei de tots, admetre que es fés propaganda de qualsevol idea política o social en els batallons i regiments. Així s'havia fet fins ara fa poc, al dissortat front d'Aragó, i així anava tot. Miracle ha estat que els feixistes no haguessin acampat entre nosaltres.

Sembla que, de moment, i mentre duri la guerra, no hi haurà problema. Prieto, que és un home de realitats, ha vist que havia arribat el moment d'acabar amb el desori que consistia en fer mitings a les avançades... i batalles a la rera guarda. La doctrina no té un consentiment unànime, però, pràcticament, poc se'n falta. En protesten les J.J. L.L., calla la C. N. T., però ho accepten tots els altres sectors.

El problema vindrà després de la guerra. Azaña, amb perfecta claredat, en un dels seus darrers discursos, apuntava el perill d'una Espanya amb hipèrrofia militar, no sols perquè tindrem un nombrós exèrcit, sinó perquè, retornant victoriosos, estarà carregat de prestigi. Sabrà tenir la prudència de no fer-ne us, mal us, al servei de cap sector determinat? Comprendrà que la seva missió és acabada? Caurà en la tentació que l'espasa faci decantar, en un o altre sentit, la balança?

Escamen i criden l'atenció determinats afalacs. A hores d'ara, ja es dibuixen dues tendències. La nostra: que acabada la guerra, es liquidi ràpidament la màquina que la guerra ens ha obligat a crear, que els soldats tornin al treball i a la vida civil, i que la vida de l'Estat s'orienti democràticament, i que la part d'exèrcit que hagi de restar, es posi al servei de la voluntat de la majoria, lliurement expressada. Una altra: que l'exèrcit segueixi essent polític, amb la qual cosa les pugnes, les cuartelades i el vilipendi continuarien la trista història d'Espanya dels vint anys darrers. Si, després de vençuda la dictadura de Franco, es seguís aqueix camí, no cal pas ésser profeta per a vaicinar que sortiríem del foc per a caure a les brases, que acabada una dictadura, cauríem en una altra.

En temps de pau, com més pocs soldats millor. Dinamarca, que no en té cap, és el país més feliç i avançat del

(Segueix a la 2.ª plana)